

magazine

KIES **KLEUR**
IN GROEN

Interview:
Gert Kant

Nominaties award
Beste goede praktijk
voorbeeld

Idealist grijpt zijn kansen in
de groene sector

www.kieskleuringroen.nl

inhoud

3 De leuke dingen

Van de eindredactie

4 Door de bril van

Hilda Bosma van AOC Friesland en haar blik op Kies Kleur in Groen

5 We doen het samen dit keer

Interview met Gert Kant, voorzitter van de stuurgroep van Kies Kleur in Groen.

8 Kies Kleur in Groen in vogelvlucht

Feiten, cijfers en achtergronden over het project

10 Op de voorpagina

Rolmodel Shahreen Bakas kwam per toeval op de HAS Den Bosch terecht en inspecteert nu de grote jongens in de voedingsindustrie

13 De bazar

Tips voor lespakketten, tentoonstellingen, boeken en nog veel meer

14 Idealist grijpt zijn kansen in de groene sector

Interview met ondernemer Revinh Ramnandanlall die diversiteit combineert met innovatie en duurzaamheid

17 Column KaKaiiGee

Door Esther Wouters

18 Internationale samenwerking in de agribusiness als oplossing voor het imago probleem

Reisverslag van het werkbezoek Groen Onderwijs in Turkije

20 De Kies Kleur in Groen Award

Verkiezing van het beste goede praktijkvoorbeeld

- > Met de hele klas naar het thuisland van een leerling
- > Uitwisseling tussen stads- en plattelandsjongeren
- > Diversiteitsproject met veel aandacht voor seksualiteit
- > Een integrale aanpak
- > Kleurrijke talenten op Stoas Hogeschool
- > AOC Oost, Twentse bloemisten en Aequor in gesprek over diversiteit in de bloemenbranche

24 Cherry Blossom

28 Allochtone ouders enthousiast over groen onderwijs

Verslag van bezoek van allochtone ouders aan het Groenhorst College in Velp

De leuke dingen

Mijn directeur zegt altijd tegen mij: "Mirjam, jij bent van de leuke dingen!". En inderdaad, als ik mijn collega-beleidsadviseurs zie zwoegen op beleidstukken, bestuursvoorstellen en verantwoordingsverslagen, ben ik altijd weer blij dat ik me kan storten op het maken van een promotiefilm voor een project van de AOC Raad, nieuwe vormgeving voor een website of de organisatie van een evenement. Dus toen we met het team van Kies Kleur in Groen gingen nadenken over het vergroten van de bekendheid van het project en de betrokkenheid van de scholen, wist ik één ding: wat we ook gaan maken, het moet wel LEUK zijn!

En niet alleen leuk. Ook inspirerend, verrassend, mooi, uitdagend en prikkelend. En persoonlijk en betrokken. Want Kies Kleur in Groen is geen papieren tijger, maar een project dat gaat over mensen van vlees en bloed. En zo werd het Kies Kleur in Groen Magazine geboren. Een magazine om vooral leesplezier te geven. Dat overall mee naartoe kan en dat je ook aan anderen kunt laten zien. Iets om trots op te zijn. Want we kunnen natuurlijk best overzichten toesturen met alle resultaten en uitkomsten van het project of een opsomming geven van alle goede voorbeelden die er op de scholen plaatsvinden maar het is veel leuker om te lezen hoe bevlogen Revinh Ramnandanlall kijkt naar allerlei nieuwe toepassingen voor de groene sector. En om mee te beleven hoe leerlingen kennis maken met andere culturen in Tunesië en... Schiedam. Of om te lezen waar Esther Wouters zich in haar zomervakantie druk over heeft gemaakt in haar column KaKaiiGee.

De eerste werktitel voor het Kies Kleur in Groen Magazine was 'celebrate diversity'. Omdat deze hartenkreet inmiddels door velen wordt gebruikt, vonden we deze niet exclusief genoeg meer voor ons Magazine. Maar hij verwoordt wel precies het gevoel dat we willen geven bij het lezen van het blad. Diversiteit brengt ons veel, in menselijk en economisch opzicht. We hebben iedereen nodig om te voorzien in voldoende arbeidskrachten voor de groene sector. We vieren de verschillen tussen mensen en doen er ons voordeel mee. Meer diversiteit in het groene onderwijs en de groene sector maakt ons werk én het onderwijs voor leerlingen beter en vooral ook ...leuker!

We maken het Kies Kleur in Groen Magazine voor iedereen die in het groene onderwijs werkt. We hopen ook dat jullie het met veel plezier gaan lezen en dat het lang rond gaat slingeren in kantines, lerarenkamers of (en daar hoop ik stiekem op) op allerlei andere gekke plekken. Twee keer per jaar trakteren we jullie op een portie 'celebrate diversity'.

Reacties zijn welkom via info@kieskleuringroen.nl. De redactie (bestaande uit medewerkers van AOC's, Aequor, FORUM instituut voor multiculturele vraagstukken en Stoas Hogeschool) maakt het met heel veel plezier en inderdaad, dat is héél... leuk!

Mirjam Kuggeleijn, communicatieadviseur
AOC Raad en eindredacteur van het Kies Kleur in Groen Magazine.

TEKST: MIRJAM KUGGELEIJN
FOTOGRAFIE: VINCENT NABBE

Hilda Bosma In het dorp waar ik vandaan kom, woont volgens mij geen enkele allochtoon. Natuurlijk hoor je anderen praten over vooroordelen, maar je probeert je daardoor niet te laten beïnvloeden. De eerste keer dat ik rondliep in Amsterdam, dacht ik dan ook: "Wat gebeurt hier?". In de Randstad is het straatbeeld toch echt heel anders dan op het Friese platteland. Zelfs het verschil tussen Leeuwarden en bijvoorbeeld Buitenpost is groot.

Dat gevoel kennen onze leerlingen natuurlijk ook. Kies Kleur in Groen gaat bij AOC Friesland dan ook vooral om de kennismaking met andere culturen, normen en waarden, zodat onze leerlingen weten wat zich afspeelt in de maatschappij, ook al is onze school daar geen perfecte

Ik dacht: 'Wat gebeurt hier?'

afspiegeling van. Dat zullen we ook nooit worden, daarvoor is het percentage in Friesland woonachtige mensen van niet-westerse afkomst te klein (3,5%). Natuurlijk letten we bij de werving erop dat we alle doelgroepen aanspreken. Maar voorlopig zijn onze eigen leerlingen het belangrijkste binnen het project.

Mijn eigen bril is behoorlijk veranderd na mijn reis naar Turkije (zie ook het reisverslag

elders in het nummer). Hierdoor werd mij vooral duidelijk hoe belangrijk de Turkse ouders zijn in het schoolkeuzep proces. En dat velen nog een erg verouderd (en slecht) beeld hebben van de groene sector. Maar bovenal omdat het 'enge en vreemde' gevoel volledig is verdwenen na zo'n intensieve kennismaking met een andere cultuur. Met Kies Kleur in Groen-projecten gaan we dat ook zeker bij docenten en leerlingen bereiken!

Hilda Bosma

Medewerker PR en Marketing

AOC Friesland

We doen het samen dit keer

Meer diversiteit in het groene onderwijs. Dat verrijkt en is tegelijk noodzakelijk om in de toekomst aan de vraag van de arbeidsmarkt in de groene sector te voldoen. Het project Kies Kleur in Groen beoogt daarom een grotere diversiteit aan leerlingen aan te spreken. Het actieplan betreft naast etniciteit ook religie, levensbeschouwing, sociale achtergrond, seksuele, politieke en sociale voorkeur en het verschil tussen stad en platteland bij de uitgangspunten. **Gert Kant** is de voorzitter van de stuurgroep die namens de deelnemers aan het project (AOC's, Aequor en Stoas Hogeschool, Wageningen UR is ook betrokken) het project aanstuurt. Uitvoering van het programma Kies Kleur in Groen wordt ondersteund door het ministerie van LNV, de AOC Raad en FORUM.

TEKST: GERRIT STRUBIS | FOTOGRAFIE: VINCENT NABBE

Maatregelen economische noodzaak

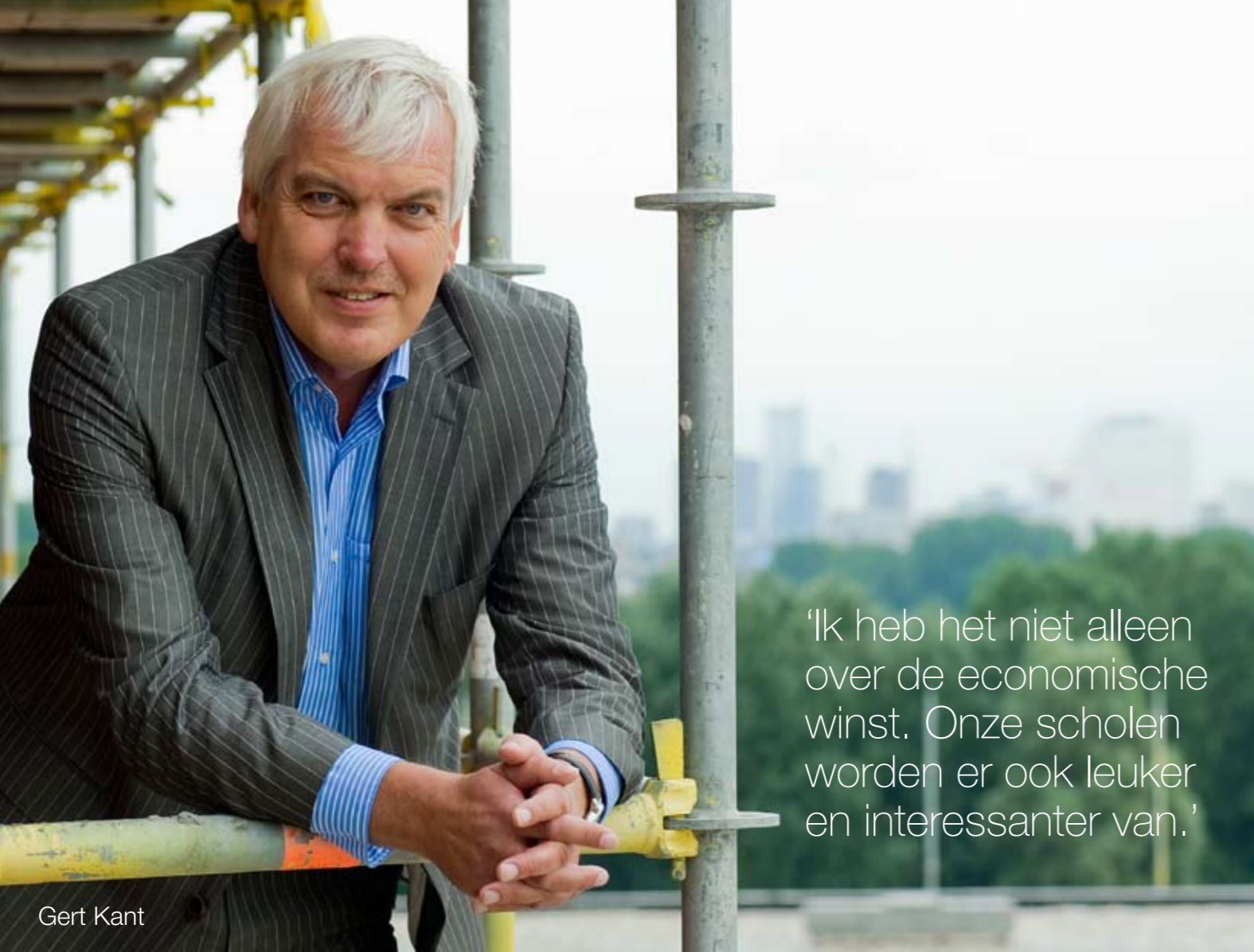
De werving van leerlingen van niet-westerse afkomst is daarbij een belangrijk onderwerp voor locaties in stedelijke omgeving. Vergeleken met andere onderwijsinstellingen blijft het aandeel van deze groep in het groene onderwijs sterk achter. Een groter aandeel van nieuwe Nederlanders op groene scholen geeft dit onderwijs meer kleur, maar is ook economisch noodzakelijk om het groene bedrijfsleven een beter perspectief op een nieuwe generatie medewerkers

'De gezamenlijke draagkracht is onze succesformule.'

te bieden. Een succesvolle integratie van migranten verankert het economische succes van deze bedrijfstak voor de toekomst. Het Amerikaanse rapport Global Trends 2025: A transformed World van de Intelligence

Council onderschrijft dit. Zo stellen de onderzoekers dat Europa alleen economisch overleeft bij een succesvolle integratie van moslimminderheden. "Aandacht voor minderheden levert niet alleen maatschappelijke en culturele winst op, maar is ook economisch noodzakelijk", aldus Kant. Hij verwijst naar andere sectoren met initiatieven die dezelfde doelen nastreven. Zo timmeren de techniek- en de zorgsector behoorlijk aan de weg om het verwachte tekort aan medewerkers op te vangen. Is het misschien al vijf voor twaalf? Kant: "Dat klinkt misschien wat afgezaagd, maar we moeten nu wel snel anticiperen op de toekomst."

Diversere instroom is landelijk gezien nodig, maar niet in alle regio's haalbaar. Voor scholen in die regio's staat in Kies Kleur in Groen de noodzaak voorop om leerlingen goed voor te bereiden op leven en werken in een diverse omgeving. "In onze internationale groene sector werken heel wat culturen samen, het is voor al onze leerlingen belangrijk om daarvoor de juiste instrumenten paraat te hebben en voorbereid te zijn." >

Gert Kant

‘Ik heb het niet alleen over de economische winst. Onze scholen worden er ook leuker en interessanter van.’

Samen kansrijk

Ook in het verleden namen instellingen uit het groene onderwijs initiatieven om de kansen in het groene onderwijs onder de aandacht van een grotere doelgroep te brengen. Dat bleek met geïsoleerde projecten een moeizame missie met weinig resultaten. Dat

‘Omarm minderheden niet alleen uit welwillendheid, maar ook uit pure economische noodzaak.’

roept misschien de vraag op waarom Kies Kleur in Groen wel resultaten gaat opleveren. Kant: ‘We doen het met elkaar’. Hij noemt convenanten noodzakelijk

om gezamenlijke afspraken vast te leggen, maar vaak verzandde de praktische uitvoering omdat de afspraken de werkvloer niet bereikten. Dat het aandeel van stedelijke jongeren achterblijft bij andere onderwijsinstellingen, hangt volgens hem mogelijk samen met te versnipperde initiatieven van het groene onderwijs in het verleden, maar ook met het imago van deze instellingen bij de doelgroep. We worden nog vaak gezien als boerenonderwijs. Allochtonen denken bij het groene onderwijs aan de dorre velden, mislukte oogsten, magere koeien en de bijbehorende loodzware levensomstandigheden van mensen uit de agrarische sector in hun land van herkomst. Kant: “We vinden het onze uitdaging dit onjuiste en negatieve beeld te doorbreken.” Kant legt uit dat nu alle geledingen in het groene onderwijs de noodzaak en de voordelen van een diversere leerlingenpopulatie in het convenant onderstrepen: “Met elkaar beseffen we het nut en de

winst die het kan opleveren. Onze scholen worden er naast de economische winst ook leuker en interessanter van. De gezamenlijke draagkracht zien we als de succesformule.”

Sceptici

Kant herkent de argumenten en vooroordelen die sceptici opwerpen. Sommige leerlingen, hun ouders en mogelijk docenten vrezen onrust op groene scholen zodra het aandeel van allochtonen toeneemt. Incidenten op ROC's tussen allochtonen en autochtonen en tussen allochtone groepen onderling versterken dit negatieve beeld. Kant stelt de sceptici gerust met een verwijzing naar de doelstellingen: “In het groene onderwijs willen we geen revolutie van witte naar zwarte scholen. Tot 2013 streven we, vergeleken met 2009, een toename na van 10 procent van het aantal niet-westerse allochtonen. Bovendien gaat Kies Kleur in Groen echt niet alleen over instroom en allochtonen. Ook andere verschillen komen aan bod. Homosexualiteit kan nog meer uit de ‘onbekend-dus-eng-hoek’ en ook de verschillen tussen stad en platteland en het ontstaan van vooroordelen komen aan bod in de diverse projecten.”

“De stuurgroep stelt ondersteuning beschikbaar om het management en docenten voor te bereiden. De stuurgroep bestudeerde de ervaringen van overige onderwijsinstellingen. De aanbevelingen en suggesties moeten ervoor zorgen dat we niet in dezelfde valkuilen vallen. Zo voorziet het actieplan in bijvoorbeeld kennisdeling en deskundigheidsbevordering. Uitgangspunt is dat alle partijen in hun omgeving en op eigen initiatief activiteiten kunnen ontplooiën: leerlingen, docenten, management, bestuurders en ouders. Het ministerie van LNV stelt ook middelen beschikbaar om de investeringen in tijd en energie te compenseren. Dit vergroot de succeskans zeker.” ■

Nieuw gebouw Lentiz onderwijsgroep

SP ARCHITECTEN

Verplaats je in je klant. Deze kreet past in ieder willekeurig theorieboek van een commerciële opleiding, maar ook bij het groene onderwijs. De Lentiz onderwijsgroep voegt de daad bij het woord. Bij de nieuwbouw in Schiedam koos Lentiz een bouwlocatie in een woonwijk met veel nieuwe Nederlanders. “We vestigen ons daar waar onze toekomstige leerlingen wonen”, stelt RvB-voorzitter Gert Kant. Bij de samenstelling van het opleidingsaanbod bezint dit instituut zich daarnaast op de passie van die leerlingen. Veel jongeren uit dergelijke ‘prachtwijken’ ambiëren het ondernemerschap. De Lentiz onderwijsgroep ontwikkelt daarom opleidingen die inspelen op de groene wereld in de stad met een sterk accent op ondernemerschap en duurzaamheid. Zo wil de Lentiz onderwijsgroep berekenen dat meer niet-westerse allochtonen voor het groene onderwijs kiezen. De aanpak van de Lentiz onderwijsgroep sluit hier aan bij een van de hoofddoelstellingen van het actieplan Kies Kleur in Groen.

‘De cultuur op de werkvloer is anders: wat Nederlanders assertief noemen, voelt voor mij soms als arrogantie’

Ömür Ince-Çakmak

Lees meer over Ömür op www.kieskleuringroen.nl wall of fame

Kies Kleur in Groen In vogelvlucht

Op www.kieskleuringroen.nl is alle informatie over het project terug te vinden. In het Kies Kleur in Groen Magazine verwijzen wij regelmatig naar de website.

Het project in vogelvlucht:

Kies Kleur in Groen is een landelijk programma met als doel: meer diversiteit in het groene onderwijs. Basis is het actieplan Kies Kleur in Groen, dat in oktober 2008 door alle AOC's, de VBG, Stoas Hogeschool en Aequor is ondertekend en aangeboden aan het ministerie van LNV. Wageningen Universiteit en het Hoger Agrarisch Onderwijs ondersteunen de doelen van Kies Kleur in Groen en nemen deel aan activiteiten. In het actieplan zijn vijf hoofddoelstellingen benoemd, waarbinnen elke ondertekenaar zijn eigen profiel kan bepalen.

In schooljaar 2008/2009 is het programma van start gegaan. Elke groene onderwijsinstelling heeft toen aangegeven met welke locaties men in eerste instantie ging deelnemen. Ongeveer tachtig locaties zijn als deelnemende locatie gemeld voor Kies Kleur in Groen. Het ministerie van LNV heeft een subsidieregeling uitgebracht waarbij locaties een deel van hun extra inspanningen rondom diversiteit vergoed krijgen, als zij het andere deel zelf financieren. Elk jaar kunnen er

trouwens nieuwe locaties instappen, in overleg met de portefeuillehouder van de eigen instelling.

In schooljaar 2009/2010 zijn er grote stappen gezet. Zo hebben de ondertekenaars een gezamenlijke finishfoto ontwikkeld. Daarin staat het eindbeeld dat wordt nagestreefd voor schooljaar 2013/2014. Deze finishfoto is

'Kwantitatieve doelen en ambities.'

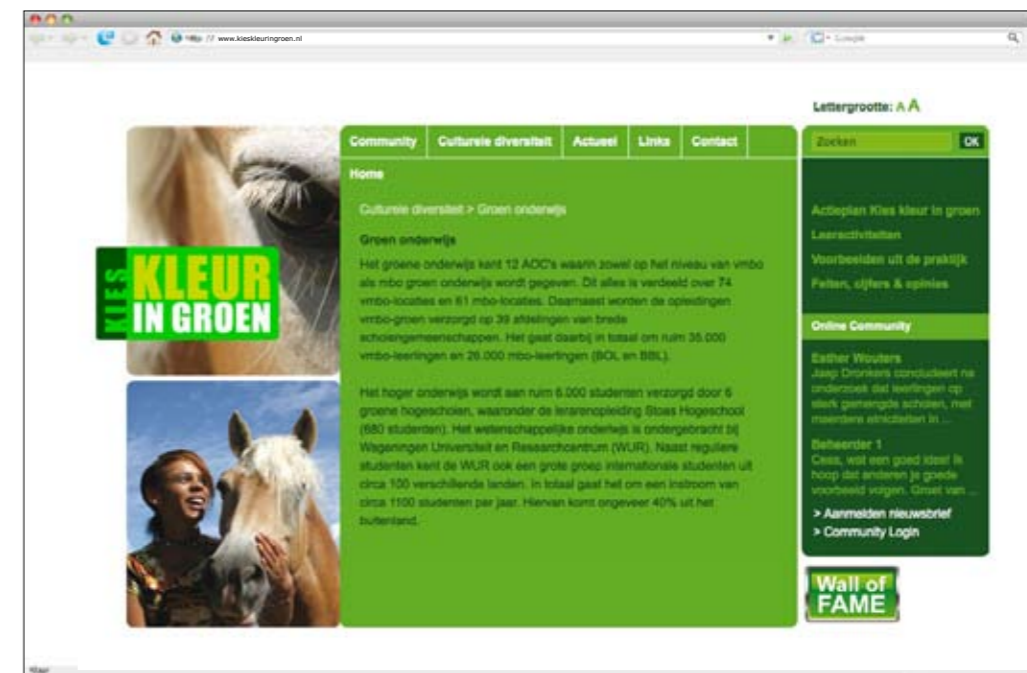
afgesproken als streven met het ministerie van LNV. Ook hebben de onderwijsinstellingen ieder strategisch beleid voor de eigen instelling geformuleerd rondom diversiteit, met kwantitatieve doelen en ambities. De deelnemende locaties hebben in samenhang met het instellingsbeleid een locatiebeleidsplan opgeleverd. Per instelling is een portefeuillehouder vastgesteld, veelal een lid van het CvB. Er is per instelling een projectleider aangewezen. Verder zijn meerdere mensen binnen een instelling lid van de Community Kies Kleur in Groen.

'Ik wil graag buiten werken en met respect met de natuur omgaan'

Mustapha Jalloh

Lees meer over Mustapha op www.kieskleuringroen.nl wall of fame

Het gebeurt op de locaties

Op de locaties gebeurde vaak al langer het een en ander rondom diversiteit. In Kies Kleur in Groen wordt dit de komende jaren verder geïntensiveerd en ondersteund door instellings- en locatiebeleid. Het landelijke programma Kies Kleur in Groen ondersteunt instellingen en hun locaties bij het bereiken van hun doelen en ambities, met een faciliterend programma. Het ministerie van LNV financiert de aansturing en uitvoering van dit programma.

Het programma wordt aangestuurd door de stuurgroep Kies Kleur in Groen, waarin de ondertekenaars zijn vertegenwoordigd. FORUM en FNV Bondgenoten advi-

samenleving in hun onderwijs te implementeren. Ook andere organisaties hebben als partner van Kies Kleur in Groen een specifiek aanbod voor groene onderwijsinstellingen.

De coördinatiegroep Kies Kleur in Groen zorgt voor de daadwerkelijke organisatie van de diensten en activiteiten. Deze bestaat uit medewerkers van AOC's, de AOC Raad, Aequor, Stoas Hogeschool en FORUM. Landelijke activiteiten waar instellingen en locaties naar behoefte gebruik van kunnen maken zijn bijvoorbeeld: beleids- ondersteunende documenten, inspiratiesessies, communitybijeenkomsten, plug-and-play leeractiviteiten, het vullen van de website met kennis, nieuws en goede

'Celebrate Diversity'

seren de stuurgroep. De stuurgroep is onder andere de gesprekspartner voor het ministerie van LNV en borgt de bestuurlijke aandacht voor diversiteit. Daarnaast geeft ze richting aan de uitvoering van het landelijke programma en bewaakt de voortgang. De focus van de stuurgroep ligt de komende tijd ondermeer op het betrekken van het groene bedrijfsleven bij Kies Kleur in Groen.

Het landelijke programmamanagement zorgt voor een aanbod van diensten en activiteiten. Het FORUM, instituut voor multiculturele vraagstukken, heeft een belangrijke rol in het programma, zowel in de advisering als in de uitvoering. Zij geven onder andere uitvoering aan het Kennis- en Informatiepunt Kies Kleur in Groen, en helpen locaties om KiX teams, uitwisselingen tussen leerlingen en debatten over de multiculturele

voorbeelden, het aanzwengelen en in kaart brengen van onderzoek, het betrekken van het bedrijfsleven, het uitvoeren van pilots rondom instroom, en meer. In de nieuwsbrief en in de nieuwsrubriek van de website van Kies Kleur in Groen, worden activiteiten tijdig aangekondigd.

Kies Kleur in Groen heeft als motto 'Celebrate Diversity!' Daarbij is een van de uitgangspunten dat iedereen op elk moment en op elk niveau iets kan doen aan diversiteitsdoelen. Of u nu als bestuurder, beleidsmedewerker, manager, docent, praktijkopleider, stagebieder, onderwijsondersteuner, leerling of ouder betrokken bent bij het groene onderwijs, u kunt uw steentje bijdragen aan verandering. Vraagt u zich af hoe, neem dan contact op met Esther Wouters. ■

Rolmodel Shahreen Bakas kwam per toeval op de HAS Den Bosch terecht en inspecteert nu de grote jongens in de voedingsindustrie

Op de voorpagina

Shahreen is één van de rolmodellen in de Wall of Fame op www.kieskleuringroen.nl. Dat betekent dat je haar altijd vragen kunt stellen (shahreenbakas@hotmail.com) over haar ervaringen en dat ze beschikbaar is voor diverse (voorlichtings)activiteiten. Neem hiervoor contact op met Esther Wouters (info@kieskleuringroen.nl).

“Na mijn VWO wilde ik eigenlijk het laboratoriumonderwijs gaan volgen. Per toeval vond ik een folder van de HAS voedingstechnologie in Delft. Er werd geen uitgebreide reclame voor die opleiding gemaakt op mijn middelbare school, er lag alleen een folder. Ik had eerder nooit over deze studie gehoord of gelezen, maar vanwege het laboratoriumaspect was mijn interesse gewekt. Ook het aspect voeding (een basisbehoefte van ons allemaal) speelde een rol. Bij de open dag werd mijn idee bevestigd: dit was mijn opleiding!”

TEKST: ESTHER WOUTERS | FOTOGRAFIE: MARION KLERKEN

Eenling

“Ik heb er niet bij stilgestaan of er wel andere allochtone studenten op de opleiding zaten. Toen ik begon, was ik helemaal verbaasd dat ik de enige allochtoon in mijn studierichting bleek te zijn. Overigens kwam ik ook van een overwegend witte Haarlemse middelbare school. Maar dit was anders, hier was ik een eenling. Ik voelde me vaak buitengesloten. Maar ik was doelgericht, ik kwam om te studeren, het maakte me niet zoveel uit. Tijdens mijn opleiding nam ik deel aan het project Kanshebbers, voor allochtone studenten binnen groen. Zo leerde ik andere allochtone groene hbo-studenten kennen, met wie ik voorlichting gaf op groene vmbo-scholen.”

Het inspecteren van de grote jongens

“Ik koos op de HAS voor de specialisatie productontwikkeling, die mij heel goed paste. Ik heb na mijn afstuderen eerst als kwaliteitsfunctionaris gewerkt, later vond ik werk als productontwikkelaar. Ik heb meegewerkt aan onder andere het ontwikkelen van Senseo Café Latte pads bij Douwe Egberts en bij Unilever aan drankjes als Amaze. Inmiddels ben ik moeder en woon en werk ik in Haarlem. Toen ik in Haarlem wilde werken, was er niet veel keuze in geschikte bedrijven in de buurt. Dus ben ik verder gaan kijken en vond ik een andere tak van sport, maar toch nog groen. Ik werk nu

fulltime als milieu-inspecteur voor de Provincie Noord-Holland. Vanwege mijn opleiding inspecteer ik de grote jongens in de voedingsmiddelenindustrie op het naleven van de milieuwet- en regelgeving. Ik ben hartstikke tevreden en op mijn plek.”

Persoonlijke voorlichting

“Het groene onderwijs kan een slag maken door persoonlijke voorlichting te geven aan kinderen en ouders

‘Toen ik begon was ik helemaal verbaasd dat ik de enige allochtoon in mijn studierichting bleek te zijn.’

over de beroepen die na de opleiding uitgeoefend kunnen worden, door fanatiek campagne te voeren en volop reclame te maken met alle bruikbare middelen. Wacht niet op het moment dat de kinderen met hun ouders naar een open dag komen. Als de berg niet naar Mohammed komt, zal Mohammed naar de berg moeten gaan.” ■

Leren omgaan met diversiteit

Rekening houden met culturele verschillen

Leerlingen toerusten voor participatie in een pluri-forme samenleving. Onderwijs bieden dat aansluit bij specifieke leerbehoeften en de belevingswereld van leerlingen met zeer uiteenlopende culturele achtergronden en thuissituaties. En een schoolomgeving creëren waarin alle leerlingen zich thuis en veilig voelen. Hoe geef je dat concreet vorm?

SLO ondersteunt scholen bij het leren omgaan met culturele diversiteit. Bijvoorbeeld met richtlijnen voor een integrale aanpak van culturele diversiteit op school, instrumenten voor zelfevaluatie en voorbeelden van aansprekende activiteiten.

www.slo.nl/mbo/thema/kieskleur

slo

Hoe organiseert u, op uw groene locatie, culturele activiteiten in een (internationale) betekenisvolle context?

Onderwijsadviesbureau APS te Utrecht biedt verschillende ondersteuningsmogelijkheden. Een greep hieruit:

- **Opzetten** van masterclasses voor deskundigheidsbevordering op het terrein van diversiteitsbeleid;
- **Organiseren** van groene, interculturele, maatschappelijke stages voor het voortgezet onderwijs met behulp van mbo-groen-deelnemers;
- **Verkennen** van concrete veiligheidsissues op groene scholen en deze helpen oplossen;
- **Samen** met vertegenwoordigers van migratielanden helpen organiseren van culturele en/of internationale projecten;
- **Organiseren** van studiereizen naar migratielanden, in het bijzonder Turkije.

Meer informatie:
 Dimph Rubbens, d.rubbens@aps.nl en
 Klaas Doorlag, k.doorlag@aps.nl

leren inspireren

Meer informatie over de APS-Turkijereizen:
 Ali Ocak, a.ocak@aps.nl

Zie ook www.aps.nl/APSsite/Onderwijssectoren/Projecten/Multicultureel/agenda

Sociaal- maatschappelijk burgerschap in de buurt

WijkAlliantie

is een onafhankelijk en landelijk netwerk van individuen, buurtteams, organisaties en bedrijven dat zich inzet voor het verbeteren van de leefbaarheid in wijken en buurten met diverse culturen door middel van interculturele samenwerking.

Blend-it,

het jongerenproject van WijkAlliantie, prikkelt en ondersteunt jongeren met diverse achtergronden om zelf maatschappelijke acties te ondernemen in de buurt. Zo leren jongeren elkaar beter kennen, hun eigen talenten ontdekken en ontstaat er een samenwerking tussen jongeren en hun buurt. In diverse steden zijn er Blend-it Clubs en in het kader van burgerschap wordt Blend-it Academy op een aantal scholen als lesprogramma aangeboden.

www.blend-it.nl
www.wijkalliantie.nl
blend-it@wijkalliantie.nl

Weldoordacht diversiteitsmanagement zorgt voor goede prestaties van diverse teams, voor meer klanten of hogere klanttevredenheid, voor meer creativiteit, innovatie en een betere kwaliteit van besluitvorming. Daarbij is **DIVERSITEITS-MANAGEMENT** de rol van de manager van doorslaggevend belang. Diversiteit kan organisaties meer winst brengen, mits managers daartoe over de kennis, het inzicht en de vaardigheden beschikken.

Turning Diversity into Prosperity

- **masterclasses diversiteitsmanagement**
- **doe-het-zelf diversiteitsmaterialen verkrijgbaar bij www.diversityshop.nl**
- **train-de-trainer sessies met de materialen voor docenten**

Seba cultuurmanagement bv Tel. 020 682 02 55 info@seba.nl www.seba.nl

de bazar

Er zijn diverse organisaties met vergelijkbare doelstellingen als Kies Kleur in Groen. Ook zij ontwikkelen materialen die scholen kunnen gebruiken voor leerlingen, docenten en ouders. Lespakketten, tentoonstellingen, boeken en nog veel meer. Het KKiG Magazine selecteert in elk nummer de mooiste, leukste en meest bruikbare tips. Ook een tip? Geef 'm door via info@kieskleuringroen.nl.

Anne Frank lespakket Grafische biografie die het levensverhaal van Anne Frank met belangrijke historische gebeurtenissen verbindt, met lesbrieven <http://www.annefrank-biografie.youngcrowds.nl/biografie/start>

Boek 'Een tipje van de sluier, islam voor beginners' door Joris Luyendijk - Bij de betere boekhandel of www.bol.com

Excursie naar 'Fort van de Democratie' in Utrecht - interactieve tentoonstelling voor bovenbouw vmo- en mbo-jongeren www.fortvandedemocratie.nl

De Vrede Express - Een reizende, interactieve tentoonstelling over vrede, diversiteit en democratisch burgerschap voor leerlingen van 11-14 jaar www.vredeseducatie.nl

Toolbox critical mass - leerlingen ontwikkelen onder begeleiding van vrijwilligers een eigen tentoonstelling over groepsprocessen www.criticalmass.nu

Revinh Ramnandanlall combineert innovatie, duurzaamheid en diversiteit

Idealist grijpt zijn kansen in de groene sector

Zelfstandig ondernemer Revinh Ramnandanlall (36) had al op jonge leeftijd een visie. Hij zag dat het slechter ging met het milieu en zag daarin een mogelijkheid om te ondernemen. Hij dacht: "Met het milieu zal het steeds slechter gaan, dus zal het met mij steeds beter gaan. Het was in eerste instantie een puur economisch gedreven visie".

TEKST: DENIZ ARSLAN | FOTOGRAFIE: MARION KLERKEN

Nu combineert hij innovatie, duurzaamheid en diversiteit in zijn eigen bedrijf. Revinh voorziet een steeds belangrijkere groene sector. "Vooral op het gebied van voedsel liggen er grote kansen. Het groene onderwijs is de plek waar we al die mensen voor de toekomst moeten opleiden, aangezien het groene onderwijs zich steeds integraler opstelt."

Geen studiebol

Een groene- en bedrijfskundige studie; een duidelijk gevoel voor ontwikkelingen in de omgeving en de nodige werkervaring brachten Revinh drie jaar geleden ertoe een eigen bedrijf te beginnen, B4Concepts. Met zijn bedrijf, dat is gevestigd in Rotterdam, helpt hij bedrijven te innoveren. "Van niets iets maken en van een concept een product of dienst", zegt Revinh hierover. Het zegt alles over de persoon die er achter zit. Revinh heeft een brede interesse. Hij is geboren in Suriname en kwam met zijn ouders, vlak nadat Suriname onafhanke-

lijk werd in 1975, naar Nederland. Revinh ging hier naar school, maar vertrok op zijn zevende weer naar Suriname. Na daar op de middelbare school zijn mulo (mavo) diploma te hebben behaald, besloten zijn ouders, weer terug te gaan naar Nederland voor de studie van zijn zussen. Eenmaal in Nederland begon Revinh in Eindhoven aan het vervolg van zijn schoolloopbaan. Uiteindelijk is Revinh via de mavo, havo en vwo naar het hbo gegaan waar hij begon aan een Environmental Science,

'Kabelgoten van aardappelschillen en biologisch afbreekbaar afdekvilt.'

Technology & Management-studie. "Ik ben niet echt een studiebol", zegt Revinh, "maar als ik iets doe wat ik leuk vind, dan gaat het me goed af."

'De groene sector wordt steeds belangrijker. Vooral op het gebied van voedsel liggen er grote kansen.'

Groen in plaats van blauw bloed

Eigenlijk was zijn doel om piloot te worden, maar die opleiding was nogal duur. Dus besloot hij via de luchtmacht zijn doel te bereiken. Tijdens de selectierondes viel hij af bij een 10-minuten durende gehoorcoördinatietest. Zo kwam hij bij de studie Milieukunde in Delft terecht. Na een aantal mooie stages bij Coca Cola en Fuji Film kreeg hij een kans om af te studeren en te werken bij KLM. Die mogelijkheid greep Revinh met beide handen aan. Hoewel hij volgens zijn persoonlijk ontwikkelingsplan ver zou komen binnen de organisatie, koos hij uiteindelijk toch om te vertrekken. "Er waren veel mensen verbaasd over mijn vertrek. Alles was al uitgestippeld. Bij KLM zeggen ze namelijk dat je blauw bloed hebt, vanwege de kleuren van de luchtvaartmaatschappij en dat mensen daarom niet snel vertrekken. Ik deed dat wel, want ik wilde graag een academische studie volgen, maar KLM wilde deze bedrijfskunde-opleiding niet volledig vergoeden. Dat betekende dat het deels uit eigen zak moest komen en na lang rekenen besloot ik toch om toen weg te gaan."

Succesvolle groene ondernemer

Hoewel Revinh koos voor een groene opleiding vanwege de kansen die hij zag in deze sector, is hij ook een idealist. Hij wil graag mensen helpen bij het verbeteren van hun producten en diensten, maar draagt tevens zijn steentje bij aan een beter milieu en maatschappij. "We hebben de aarde te leen van onze kinderen". Die elementen heeft hij in zijn bedrijf verwerkt. Naast duurzaamheid en het innovatieve karakter van zijn concepten heeft Revinh nog een pijler waar hij stevig aan vasthoudt: diversiteit. Hij doet projecten in Suriname, Curaçao, Bonaire en India. Het verbaast hem dat er nog zo weinig diversiteit is in de groene sector: er liggen zo veel kansen!

Revinh is inmiddels een zeer gepassioneerde ondernemer geworden, die geniet van zijn succes, zonder naast zijn schoenen te lopen. "Ik geniet van de vrijheid die het ondernemerschap met zich meebrengt. Maar een dure auto hoeft ik niet. Succes is voor mij op meerdere niveaus te meten: als ondernemer, vader, inspirator... als mens". Dat ondernemen een mogelijkheid is om succesvol te worden, daar is Revinh een schoolvoorbeeld van!

Groen onderwijs

Groen onderwijs biedt volgens hem veel perspectief voor een nieuwe generatie scholieren. "Het milieu is belangrijk en onderwijs ook. Ik vind dat je je als scholier moet richten op dingen die je leuk vindt en die je goed kunt. Het gaat niet alleen maar om het leren uit boeken. Er zijn ook andere manieren om dingen te leren." Revinh deelt zijn passie graag met leerlingen en is daarom een van de rolmodellen van het project Kies Kleur in Groen.

"De groene sector gaat booming worden. In de voedingsindustrie zijn in de toekomst veel nieuwe producten en concepten nodig. Ook grondstoffen veranderen, de kwaliteit van ons voedsel wordt steeds belangrijker. Een ander voorbeeld van nieuwe toepassingen zijn bioplastics en -reinigingsmiddelen en wat dacht je van de toekomst van biobrandstof. Naast biovoeding, -plastics, reinigingsmiddelen en -brandstoffen, worden er langzaam in de bouwsector ook meer natuurlijke materialen ingezet. Er bestaan al kabelgoten van aardappelschillen! De natuur dient ook steeds meer als voorbeeld voor bouwtechnieken en -methoden. Is het bijvoorbeeld mogelijk om de kracht van een spinnenweb in te zetten? Dat biedt ongelooflijke toepassingen. Tenslotte moeten we zeker ook de invloed van de opkomende nanotechnologie in de gaten houden. Denk dan bijvoorbeeld aan een geverfd oppervlak als informatiedrager. En die

'Vmbo groen is een goede algemene opleiding met iets extra's: groene vakken die je overal in de wereld van pas komen'

Nicky Rojer

Lees meer over Nicky op www.kieskleuringroen.nl wall of fame

COLUMN

kaka-iiigee

Esther Wouters is projectleider van Kies Kleur in Groen en werkt bij Aequor. Ze woont met haar gezin in Amsterdam. In haar column laat zij haar licht schijnen over zaken die haar bezig houden.

De toekomst van de monoculturen

Diversiteit. Kunnen we het woord na deze zomer nog gebruiken zonder dat onze gesprekspartner met een blik van 'doe jij daar nog aan' subtiel overschakelt op een ander onderwerp? Het leek wel of er een geheime samenzwering aan te pas was gekomen om het diversiteitsideaal in korte tijd een paar flinke tikken uit te delen.

Eerst Dronkers, die in juni alle serieuze kranten haalde met zijn onderzoeksconclusie dat gemengde scholen niet goed zijn voor de onderwijsprestaties op het gebied van lezen. Ook merkte hij nog fijntjes op dat allochtone leerlingen afkomstig uit islamitische landen volgens zijn onderzoek duidelijk lager scoren dan alle andere groepen leerlingen. Dit leek Dronkers alleen maar te verklaren uit de islam zelf. Inspireerde hij Leo Prick, of had deze een andere aanleiding om op de drempel van het zomerreces nog even uit te pakken? Al die extra aandacht voor allochtone studenten in het hbo is volkomen overbodig, foeterde hij een halve pagina lang in het NRC. Het leek Prick nogal voor de hand liggen voor wie al die extra inspanningen vooral bevorderlijk zijn: de welzijnswerkers die het diversiteitsprobleem opblazen. Alsof hij een slagende rechtse formatie met gedoogsteun van de PVV voorvoelde.

Ineens werd voor mij het toekomstbeeld van de heren duidelijk. Ja. Zo zou het worden. Homogene klassen. Nederlandse leerlingen bij Nederlandse leerlingen, nee, zelfs per regio. Dus geen Groningers bij Friezen. Afrikanen groeperen we naar hun tweede taal, Engels dan wel Frans. Je moet wát. Dan Chinezen bij Chinezen en bijvoorbeeld niet bij Japanners, want cultureel is dat een heel ander verhaal. En de hoofdkwestie: zet alle islamitische leerlingen voortaan bij elkaar - uit welk land dan ook. Zo leren ze in hun homogene klas tenminste nog een beetje lezen, zonder andere leerlingen teveel te hinderen. Geen islamitisch onderwijs natuurlijk. Nee, die tijd zal goed besteed worden aan de voorbereiding op hun toekomst in het Nederlandse bedrijfsleven. Lekker veel over lezen. Over het belang van de klok, over vrijdagmiddagborrels, verjaardagen, de kosten van etentjes splitsen, samenwerken met collega's uit verschillende culturen. Hoe je dat ook noemt, geen diversiteitsbeleid. Hun leestip aan de leerlingen? 'Lezend leren samenwerken met andere monoculturen'.

Esther Wouters

N.B.: De artikelen over het onderzoek van Dronkers en van Leo Prick zijn na te lezen op de website van Kies Kleur in Groen. Kijk bij actueel -> artikelen.

Werkbezoek Groen Onderwijs in Turkije, juni 2010

Internationale samenwerking in de agribusiness als oplossing voor het imagoprobleem

Voor de derde keer in twee jaar tijd bezocht een delegatie van het Nederlandse groene onderwijs Turkije. Wat wilden we daar leren en ervaren? En wat willen we er na afloop mee gaan doen?

TEKST: TOON VAN DER VEN

De reis diende meerdere doelen. Hoe kunnen we onze Turks-Nederlandse leerlingen zo goed mogelijk 'bedienen' is één van de vragen. Hoe kunnen we dus meer leerlingen met een Turkse achtergrond werven? We willen als groen onderwijs toch ook een evenwichtige afspiegeling van de Nederlandse samenleving zijn. Een derde doel was samenwerking zoeken met het moderne Turkije, een land met een dynamische economische groei, ook in de groene sector. Dit kan voor ons als educatieve en economische partner van groot belang zijn.

Zakelijkheid en menselijkheid gaan hand in hand

Met deze drie hoofdvragen en een massa andere leervragen vertrok een zeer divers samengestelde groep vmbo-, mbo- en hbo-docenten, -managers en -studenten. Misschien is wel één van de grote ontdekkingen van dit werkbezoek de combinatie van zakelijkheid en menselijkheid. Overall waar we als vreemden binnenkwamen werden we ontvangen als collega's en gingen we uiteen als vrienden. Zonder persoonlijke band hebben zakelijke overeenkomsten hier weinig zin, lijkt het wel. Die menselijke, persoonlijke relatie uit zich ook in het hartelijke contact met de

leerlingen en hun ouders. Ouders worden betrokken bij schoolactiviteiten tot en met barbecues met inbreng van iedereen: ouders, leerlingen, docenten en managers. Vanuit die prettige sfeer is het een stukje gemakkelijker later ook eens een zakelijk onderwerp te bespreken, zoals de voordeelingen van Ahmed, Deniz of Gülay. Laat schoolcontacten zich dus niet beperken tot 'slecht-nieuwsgesprekken'.

Imagoprobleem

Ons bezoek begon in Capadocië, waar veel van de Turken in Nederland hun wortels hebben. Het is een regio met een overrompelende, vulkanische, geografie, een boeiende geschiedenis, die teruggaat tot pre-Bijbelse tijden en een indrukwekkende

'Hoe kunnen we meer leerlingen met een Turkse achtergrond werven?'

cultuur. We hebben een aantal grotere of kleinere scholen bezocht: van vmbo tot en met universiteit. Het (groene) onderwijs in Turkije is volop in ontwikkeling. Sinds enkele jaren bestaat er een leerplicht voor kinderen van zes tot veertien

jaar. Onderwijs op staatsscholen is gratis maar erg wisselend van kwaliteit. Er zijn nogal wat privé-scholen van hoge kwaliteit maar die zijn voor de meeste leerlingen onbereikbaar. Het groene onderwijs kampt met een imagoprobleem dat we ook in Nederland terugvinden, in versterkte mate onder onze allochtone bevolking. Onze gesprekspartners waren hierover zonder uitzondering zeer open en eerlijk, en vaak duidelijker dan wij in onze politiek-correcte gesprekken zelf wel eens zijn. Kort door de bocht samengevat komt het erop neer dat de groene sector bij veel immigranten geen hoog aanzien heeft, omdat veel van de betrokkenen juist naar Europa gekomen zijn vanwege de slechte omstandigheden in de groene economie

in het thuisland. Zo leiden ervaringen, meningen en vooroordelen tot weinig enthousiasme voor groene opleidingen: de ouders en grootouders hebben hierin een belangrijke stem. Dat de groene sector inmiddels meer inhoudt dan landbouw en veeteelt, en dat die sector zich ontwikkeld heeft tot een hi-tech onderdeel van zowel economie als onderwijs, is voor vrijwel alle betrokkenen slecht zichtbaar.

Groen onderwijs noodzaak voor Turkse agro-economie

Het groene onderwijs is ook in Turkije onderwerp van politieke en economische aandacht: er zijn, in een land met bijna 80 miljoen inwoners, slechts achttien groene mbo-scholen (AOC's); dat is natuurlijk veel te weinig. Veel kennis wordt nog steeds doorgegeven van vader op zoon. Op academisch niveau hebben groene studies een lagere status dan bijvoorbeeld

economische. Toch zal de agro-economie de komende jaren door blijven groeien, met steeds meer aandacht voor biologische teelt. Hiermee wordt de ontwikkeling van mbo-opleidingen en intensieve samenwerking tussen grote teeltbedrijven en de universiteiten een noodzaak, waarbij internationale samenwerking onontbeerlijk is. Deze zal zeker bijdragen tot imagoverbetering van het groene onderwijs en daarmee tot een groeiend aantal inschrijvingen. Maar niets gaat vanzelf. Wat staat ons nu te doen? Op schoolniveau worden er hartverwarmende vervolgvacatures ontwikkeld op basis van de gelegde contacten. Op nationaal niveau is allereerst eind november 2010 van belang. Dan komen delegaties van het Turkse groene onderwijs, leraren, leerlingen en directeuren, ons bezoeken en kunnen we daadwerkelijk aan langdurige en duurzame afspraken werken.

Her şey güzel olacak
Alles komt goed

Over twee jaar viert de vierhonderdjarige wederzijdse handelsrelatie met educatieve en zakelijke programma's in beide landen, en met de tulp als gezamenlijk symbool. Die tulp is ooit vanuit Turkije naar Nederland, toen nog Holland, gebracht en maakt deel uit van zowel de Turkse als de Nederlandse cultuur. Een prachtig symbool van eenheid in verscheidenheid.

We hebben, naast de intensieve indrukken van de verscheidenheid van het land en van de gastvrijheid van de mensen, veel goede ideeën en concrete plannen mee naar huis genomen. En nu: dit alles delen en actiegericht invullen. Binnenkort meer hierover, ook in dit KKiG-Magazine.

Het beste goede praktijkvoorbeeld

Wie wint de Kies Kleur in Groen Award?

De groene scholen doen ontzettend veel om de diversiteit te bevorderen. Dat was al zo voordat Kies Kleur in Groen startte en dat breidt zich alleen maar uit. Vanaf de start van het project hebben we deze 'goede voorbeelden' over het voetlicht gebracht: op de website, op de jaarlijkse Kies én Kijk Kleur in Groen-manifestatie en in publicaties en interviews. Niets is tenslotte zo inspirerend als een mooi voorbeeld! Vanaf 2010 is er nog een reden om de hele wereld te laten weten welke goede voorbeelden er op jouw school zijn: de Kies Kleur in Groen Award.

Op de manifestatie Kies én Kijk Kleur in Groen, op 6 oktober 2010 in Driebergen, wordt bekendgemaakt wie deze award wint. Tien goede voorbeelden zijn hier te zien en het publiek maakt uiteindelijk de keuze. We vragen ze hierbij te letten op drie criteria:

- > **Wat is het effect van de activiteit op de locatie?**
- > **Welke investering heeft het van de locatie gevraagd om de activiteit uit te voeren en zijn er hiervoor samenwerkingsverbanden met partijen buiten de school gelegd?**
- > **Hoe is de borging van de activiteit (zal deze voortaan worden herhaald)?**

De beste drie winnen een professioneel videoverslag van hun goede praktijkvoorbeeld, dat gemaakt wordt wanneer dit in het volgend schooljaar weer wordt uitgevoerd. De uiteindelijke winnaar verdient een mooi kunstwerk voor in de school.

Bij het ter perse gaan van dit nummer waren nog niet alle inzendingen binnen, maar we laten je wel alvast wat kanshebbers zien.

De Kies Kleur in Groen Award is een prachtig kunstwerk, dat de winnende vestiging in de school of schooltuin kan plaatsen. Het wordt gemaakt door verstandelijk beperkten. Het is de bedoeling dat de prijs elk jaar wordt uitgereikt en dat er dus ook elk jaar een nieuw kunstwerk wordt gemaakt.

'Dan zie ik ze denken: hij is dan wel homo, maar uiteindelijk is ie er toch één van ons'

Wim Steman

Lees meer over Wim op www.kieskleuringroen.nl wall of fame

Instelling: Wellantcollege
Vestiging: Gouda
Naam inzender: Tonny Speetjens
Contact: ajm.speetjens@wellant.nl of 0182-534734

Met de hele klas naar het thuisland van een leerling

Wil jij ons de tuinbouw in jouw land laten zien?

Youssri Rhouma hoefde niet lang na te denken over deze vraag. Natuurlijk wilde deze mbo-student Plantenteelt van Wellantcollege Gouda zijn klasgenoten en docenten wel meenemen naar Tunesië. Ze wilden daar graag een aantal tuinbouwbedrijven bezoeken en iets van de cultuur en natuur van zijn land op snuiven. Zo gezegd, zo gedaan. Vanaf september is de reis voorbereid en

zijn contacten gelegd. In mei is de groep naar Tunesië vertrokken. Docent Tonny Speetjens vertelt enthousiast. "We zijn naar Mabrouka (Kairoan) geweest, waar ze op 145 ha 3 miljoen jonge olijvenboompjes telen en een groot proefveld hebben voor nieuwe fruitrassen. We hebben het bedrijf Geoproduction bezocht, dat op 20 ha kastomaten teelt die in de winter worden verwarmd met geothermisch water dat in El Hamma uit de grond omhoog borrelt. De dadelplantage aan de rand van de woestijn in Douz levert aan Nour, een groot handelsbedrijf. Verder hebben we een boomgaard bezocht in Katena waar limoenen, granaatappels, appels, peren en druiven worden geteeld. Rond Gabes, waar we verbleven, hebben we grote bedrijven bezocht die olijven en vollegroendsgroenten telen. We hebben gekeken naar het verdelingssysteem voor water dat in handen is van de overheid en we hebben een toeleverancier voor de tuinbouw bezocht. Hierbij viel op dat er veel wordt gewerkt met biologische middelen. In deze fantastische week waren we te gast bij familie van Youssri, waardoor we kennis maakten met het alledaagse Tunesische leven, 's avonds een kopje thee met de familie dronken en samen de waterpijp rookten. We slenterden over de vis- en groentemarkt in Channouch, we hebben gegeten in een restaurant waar een schaap werd geslacht als de voorraad vlees op was en we hebben geluncht in de woestijn waar ons maaltje op een houtvuur werd bereid. We hebben de grotwoningen in Matmata bezocht en een ritje gemaakt op de rug van een dromedaris.

Kortom: een unieke ervaring voor leerlingen en begeleiders!

Instelling: AOC Friesland
 Vestiging: Heerenveen
 Naam inzender: Klaas de Jong
 Contact: k.dejong@aocfriesland.nl of 0513-623034

Uitwisseling tussen stads- en plattelandsjongeren

Koeien knuffelen

Omarm een koe en knuffel haar. Dat is voor een stadsbewoner even wennen. De eerste beginselen kregen twee leerlingen van ROC Zadkine echter snel onder de knie. De verstrengeling met een koe maakte deel uit van het uitwisselingsprogramma tussen de Rotterdamse mbo-opleiding en de afdelingen vmbo- en mbo-groen van de locatie Heerenveen van AOC Friesland. Deze uitwisseling met Zadkine is vorig jaar ontstaan op initiatief van Wellantcollege mbo Rotterdam. Dit jaar wilden de leerlingen van Zadkine de stad wel eens uit. Ze wilden verder weg... naar Friesland. Dus! Begeleid door een docent bezochten twee Rotterdamse meisjes Heerenveen en brachten twee jongens en een meisje uit Heerenveen een tegenbezoek aan ROC Zadkine. Bij beide activiteiten sliepen de leerlingen bij het gezin van hun buddy.

Tijdens het vijfdaagse programma brachten de leerlingen in Heerenveen en Rotterdam een dag door in de schoolbanken, werkten ze op een stagebedrijf en leerden enkele toeristische trekpleisters van Friesland en Rotterdam kennen. Als organisator van AOC Friesland constateert docent Klaas de Jong dat de leerlingen duidelijk verschillen merkten tussen stad en platteland: "Het was mede onze bedoeling dat leerlingen van beide scholen een andere wereld leerden kennen." Hij ziet deze uitwisseling als een belangrijk deel van hun maatschappelijke vorming. Zo maakten de Friese leerlingen in Rotterdam kennis met de multiculturele samenleving. Op hun beurt leerden de Rotterdamse meisjes het platteland kennen en kwamen ze in aanraking met dieren.

De Jong legt uit dat het effect van de uitwisseling veel groter is dan het beperkte aantal deelnemers doet vermoeden: "Tijdens de gezamenlijke lessen komen de leerlingen in contact met veel meer leeftijdsgenoten". Hij gaat daarom zijn grenzen verleggen, het volgend schooljaar staat in het teken van een uitwisselingsprogramma met een Turkse school.

De Frieswijkse rap

Refrein (iedereen)

Ik ben ik en jij bent jij
 Ik hou van couscous en jij van prei
 We zijn zo anders
 Maar soms ook niet
 Want we lusten allebei een bordje friet
 Ik spreek Haags
 En jij spreekt Fries
 Ik hou van de stad
 En jij van het land
 We zijn zo anders
 Maar soms ook niet
 Want we zijn Nederlanders en
 Zingen hetzelfde lied

Rap

Dit is het land van regen en onweer
 Waar het elke dag regent, meer en meer
 Het land van de Maas en Waal
 Het land van onder andere Leeuwarden, Den Haag en
 Veenendaal, Bloemendaal, Roosendaal
 NEDERLAND

Refrein (iedereen)

Rap

Misschien is het gênant
 Maar het is toch echt MIJN land
 Ik hou van Nederland
 Nederland is een waterland, kikkerland, je mag het
 zelf weten
 Nederland is het land waar ze kroketten en frikadellen
 eten
 Nederland is het land waar we met zijn allen wonen
 En oranje is de kleur die we op de EK tonen.

Refrein (iedereen)

Deze tekst is geschreven door docente Nederlands, een Friese en een Rijswijkse leerling

Instelling: Clusius College
 Vestiging: Hoorn
 Naam inzender: Anke van Kruijssen
 Contact: a.vankruijssen@clusius.nl of 0229-259494

Diversiteitsproject met veel aandacht voor homoseksualiteit

Respect Begint Bij Jezelf

Tijdens het filmpje over diversiteit - dat in hoog tempo langs alle verschijningsvormen van diversiteit in Nederland raast - is het nog rumoerig in de aula van het Clusius College in Hoorn. Maar het wordt doodstil als Anke van Kruijssen, opleidingsmanager, een gedicht over jodenvervolging in de oorlog voorleest. Er verschijnen vervolgens blikken van ongeloof op de gezichten van mbo-leerlingen bij het opkomen van de leden van 'de Kriek', een showgroep van verstandelijk gehandicapten. Er ontstaat een onderdrukte hilariteit. Een paar meiden beginnen te klappen en joelen na afloop van de eerste act. Na een paar nummers klappen

ook de jongens. Het project 'Respect begint bij jezelf' is succesvol geopend.

Mbo-leerlingen zijn in dit project 4 dagen, verspreid over 2 weken, bezig met het thema diversiteit. Het COC Kennemerland zorgt voor de organisatie van de lesactiviteiten. Veel daarvan is op andere scholen al uitgetest. Alleen de op groen gerichte module: 'de Roze Klomp' die het COC samen met vrijwilligers van de Gayfarmers ontwikkelde, krijgt op het Clusius College zijn vuurdoop. Er wordt in kleine groepjes gewerkt.

Het COC heeft voor begeleiders gezorgd die zelf uit diversiteitsgroepen komen. Er loopt een dame met hoofddoek rond, de meeste begeleiders zijn homoseksueel. 'Praten over' wordt zo moeiteloos 'praten met'. Een homoseksuele ondernemer vertelt over zijn bedrijf, de leerlingen pimpen een set roze klompen, er is een kennisquiz over diversiteit, een herken-de-hetero-test. Dat laatste blijkt nog niet zo eenvoudig. Wie van de zestien agrariërs die stoer in de lens kijken op dit A4-vel zou die ene hetero zijn? Ai, ook het groepje loonwerkers heeft het mis. 'Misschien kun je het toch niet altijd zien', bromt een jongen.

'Best uitzonderlijk, een Chinese docent food'

Hou-En Looi

Lees meer over Hou-En op www.kieskleuringroen.nl wall of fame

Instelling: Wellantcollege
 Vestiging: Utrecht
 Naam inzender: Gabriële van Emmerik
 Contact: gavan.emmerik@wellant.nl of 030-2444394

Een integrale aanpak

Laat het vertellen door ervaringsdeskundigen en leeftijdsgenoten

Wellantcollege vmbo Utrecht kent inmiddels een lange traditie in de aanpak op het gebied van actief burgerschap en sociale integratie. Docente Gabriële van Emmerik is de stuwende kracht hierachter. "Wij hadden in het verleden veel gedoe met onze buurschool, een bijna zwart vmbo. Leerlingen kenden elkaar niet, maar de schelden vechtpartijen waren bijna dagelijkse kost. We hebben toen contact gezocht met docenten van die school en samen een project uitgevoerd, waarbij leerlingen van beide scholen met elkaar samenwerkten en een tentoonstelling maakten over identiteit en vooroordelen (Inbox). Het resultaat is onder andere in de Moskee in de wijk tentoongesteld en leerlingen hebben hun medeleerlingen, docenten, en hun ouders rondgeleid. Inmiddels is deze andere vmbo-school geïntegreerd met een andere school en verhuisd. Maar we doen meer. We hebben gemerkt dat voorlichting over maatschappelijke thema's zeer indringend werkt als er verteld wordt door leeftijdgenoten en/of ervaringsdeskundigen. We werken nu met allerlei organisaties samen om dit voor elkaar te krijgen. Het is even organiseren, maar nu hebben we een jaarlijks terugkerend programma in diverse leerjaren en vakken waar we erg tevreden over zijn. (Voorlichting over Homoseksualiteit (COC), over Criminaliteit (Delinquentie & Samenleving), over Schuldsanering, over Loverboys (Pretty Women), over Seksualiteit (Sense), en over Geweld (Geweld Nee, waar onder andere een acteur van de Utrechtse Spelen in de klas komt.)

Daarnaast gaan we graag met onze leerlingen de school uit en maken we gebruik van alle activiteiten die in onze regio voorhanden zijn. We bezoeken de interactieve tentoonstelling in 'Het Fort van de Democratie', volgen workshops bij het Utrechts Centrum voor de Kunsten, en werken samen met Plan Nederland." Gabriële van Emmerik geeft deze lessen over kindsoldaten in Sierra Leone, kinderarbeid in Indonesië, jeugdbendes in Honduras en daarna nemen we deel aan de Cultuurdag, waar dit verwerkt wordt via allerlei workshops van het UCK. De MAS grijpen we aan om zoveel mogelijk in de wijk te laten zien wat groen onderwijs is én onze leerlingen in contact te brengen met groepen in de samenleving die zij niet goed kennen. We maken bloemstukjes met kinderen van de basisscholen, ook de islamitische, en helpen ouderen in de wijk met het poten van tuinplanten, waarna we samen een lunch maken en gezamenlijk eten.

Nieuw dit schooljaar (2010-2011) is de samenwerking met theater Dox. We gaan in het nieuwe theater in de wijk Zuilen met klas 3 lessen volgen in spel en dans. Nieuw is dat we leerlingen van de Internationale Schakelklassen (ISK) een dag met klas 2 laten meelopen. Dat zijn leerlingen die geen of weinig Nederlands spreken en zich voorbereiden op het volgen van een opleiding. Het is een prima ervaring voor zowel de ISK als de Wellantleerlingen om zo een dag met elkaar op te trekken. "Op deze manier zijn wij een school die midden in de wereld staat en onze leerlingen meer meegeeft dan vakkennis. Het grappige is dat vorig jaar onder alle Utrechtse scholieren (VO) een enquête is afgenomen over tolerantie. Daaruit kwam naar voren dat Wellantcollege en Deltacollege (de buurtschool waar we mee samenwerken) het meest tolerant scoorden over b.v. homoseksualiteit. Een mooi bewijs is dat dit soort activiteiten effect hebben....."

Cherry Blossom in de wereld van Dynamic Design

Cherry Blossom is getekend door Abir. Abir is zestien en zit in het laatste jaar van het Mediacollege, vmbo-k. Na schooltijd helpt ze in de bakkerij van haar ouders. Later wil ze striptekenaar worden.

Abir tekent Cherry Blossom al drie jaar. Voor het Kies Kleur in Groen Magazine ontdekt Cherry de werelden van het groene onderwijs. Abir geeft daar met haar tekeningen haar eigen invulling aan.

Instelling: Stoas Hogeschool

Vestiging: Den Bosch

Naam inzender: Madelon de Beus

Contact: m.de.beus@stoashogeschool.nl of 06-22414855 / m.vonk@stoashogeschool.nl of 06-41460843

Instelling: Aequor

Naam inzender: Saskia Licht

Contact: slicht@aequor.nl of 06-12746378

Kleurrijke Talenten op Stoas Hogeschool

Het 'Stoas United Bachelorteam'

Stoas Hogeschool maakt werk van kleurrijke instroom. Er zijn ambitieuze doelen als het gaat om het aantrekken van Turkse, Marokkaanse of Antilliaanse jonge Nederlanders om bij Stoas te komen studeren. Dan moet je als hogeschool ook echt wel aan de bak, niet alleen met onderzoek (in het lectoraat) of zorgen dat iedereen multicultureel bekwaam wordt, maar

ook op zoek gaan naar kansen om de mensen te overtuigen, en te vinden wie we zoeken. Stoas maakte een plan, samen met de doelgroep. Zij zijn immers de experts!

'Met een kleine, selecte groep cultuurspecialisten en een merkstrategie hebben we – een aantal docenten, studenten en directie van de hogeschool – enkele inspirerende sessies gehouden. Wat hebben we daar weer veel van geleerd, veel plezier gehad en veel nieuwe inzichten gekregen. Een voorbeeld? Meisjes in Turkse en Marokkaanse gezinnen in Nederland hebben altijd ook taken in het huishouden. Aangezien op kamers gaan geen gewoonte is, zullen ze nooit te ver van huis willen studeren want dan heb je geen tijd meer voor die huishoudelijke verplichtingen. Ook hebben we gesproken over het zoeken en vinden van stageplaatsen: daar heb je iets aan bij het voorbereiden van de werving. Naast dit soort inzichten in leefwijze en cultuur, hebben we het ook gehad over groen, de sector, de kansen en mogelijkheden. En uiteindelijk heeft dat geleid tot een speciaal opleidingsconcept en een wervingscampagne.'

Het concept is dat jaarlijks een groep studenten zich in kan schrijven voor het Stoas United Bachelorteam. Dat team is speciaal. Zij brengen namelijk iets extra's mee, zoals tweetaligheid, kennis van twee culturen en contacten in het land van herkomst van hun ouders. Ze krijgen ook iets extra's: gegarandeerde stageplaatsen met goede begeleiding, een 'peer', extra begeleiding, netwerk- en ambassadeurstraining en stage en projecten in dat andere land waar zij de taal van spreken en de cultuur van kennen. Dé kans om je talenten en kennis volledig in te zetten en wellicht ook iets bij te dragen aan het land van herkomst. En zo samen een 'winning team' vormen! Tien studenten kunnen deelnemen in het Stoas United Bachelorteam 2010 en vijftien in 2011.

De werving wordt gedaan in kleurrijke duo's: de cultuurspecialisten, samen met een Stoas'er als assistent. We hebben met merkadviesbureau 37° Celsius een concept en een aantal instrumenten gemaakt voor de werving. Sadik, Betul, Etienne, Archell en Nordin gaan daarmee in hun eigen achterban 'de boer op'. Steeds is er ook iemand van de hogeschool mee, zodat we ook zelf de contacten leggen. Op 2 oktober maken we de balans op van de eerste ronde van de campagne die in mei en juni is ontwikkeld. Met die ervaringen stellen we de campagne voor 2011 op. Dan is er wat meer tijd om de potentiële Stoas United Bachelors te vinden.

Intussen maken we het programma voor het Stoas Bachelorteam 2010 en nodigen groene scholen en bedrijven uit die mee willen werken door stageplaatsen te bieden naar interessante projecten in Turkije, Marokko, Suriname en de Antillen. Hier begint de samenwerking met groene scholen en het eerste resultaat in de groene kenniskolom.

AOC Oost, Twentse bloemisten en Aequor in gesprek over diversiteit in de bloemenbranche

Twentse bloemisten wisselden dinsdag 29 juni 2010 hun ideeën en ervaringen uit over diversiteit in hun personeelsbestand. Zij kwamen tot de slotsom dat leerlingen en medewerkers met een multiculturele achtergrond zorgen voor frisse en nieuwe ideeën en zelfs kunnen bijdragen aan een omzetverhoging.

Op scholen moet je leerlingen met een multiculturele achtergrond vaak met een lantaarntje zoeken. Dat geldt niet alleen voor de opleiding Bloem, maar voor alle groene opleidingen. Om over dit onderwerp van gedachten te wisselen, kwamen op de laatste dinsdagavond in

Twentse bloemenwinkels bloeien door cultuurverschil

juni bloemisten bijeen in Hengelo. Gülsen Yaslar, zelf van Turkse komaf, heeft twee bloemenspecialzaken in Hengelo en Enschede. Daarnaast heeft ze een showroom annex workshopruimte in Hengelo, waar de bijeenkomst georganiseerd was. In 2008 is het bedrijf gekozen tot leerbedrijf van het jaar voor de gehele groene sector onder andere vanwege haar inzet voor leerlingen van autochtone en allochtone afkomst.

Onder het genot van een Turks buffet spraken de bloemisten, Frank Ruiters, docent van AOC Oost in Enschede en Saskia Licht, bedrijfsadviseur van Aequor in de regio Twente, geanimeerd met elkaar. Enige ervaring met stagiaires en medewerkers van een andere afkomst bleek er toch wel te zijn. En alle aanwezigen waren het erover eens: allochtone leerlingen zijn welkom. Aan hen worden dezelfde eisen gesteld als aan autochtone leerlingen. Het gaat om houding en motivatie, niet om kleur.

Om de bekendheid met de opleiding Bloem bij vmbo-leerlingen te vergroten, heeft Yaslar in samenwerking met AOC Oost workshops 'ondernemen als bloemist' en 'bloemschikken' gegeven. De overwegend multiculturele derdeklassers van het vmbo reageerden hier heel enthousiast op. Het AOC hoopt natuurlijk als resultaat de leerlingen over een jaar terug te zien, als zij het eindexamen vmbo achter de rug hebben.

Meer allochtone scholieren interesseren voor 'groen' onderwijs. Dat is het doel van het project Kies Kleur in Groen en directrice Jacolien Spijkerboer van het Groenhorst College in Velp. Daarom organiseerde zij samen met projectmedewerker Rachida El Alami van FORUM en Bircan Yildirim van Stichting Rijnstad de bijeenkomst **'Meer kleur in de klas'**. Zo'n 25 allochtone moeders kregen een uitnodiging om een ochtend bij te wonen op de vmbo/mbo-school in het groene Velp.

Allochtone ouders enthousiast over groen onderwijs

TEKST: DENIZ ARSLAN

De geur van vers gebakken cakejes walmt door het schoolgebouw. De koffie en thee staan klaar, op elk tafeltje ligt een hand-out van een Powerpointpresentatie. Na de aankomst van de moeders verandert het lege klaslokaal in een mum van tijd in een gezellig buurthuis. Een kakofonie van Turks, Marokkaans en Nederlands vult de klas.

'De geur van vers gebakken cakejes walmt door het schoolgebouw.'

Maar wanneer directrice Jacolien Spijkerboer de vrouwen welkom heet, gaan ze zitten en wordt het opnieuw stil. In het kort legt ze het doel uit van de bijeenkomst. Spijkerboer: "Het groene onderwijs is vrij onbekend bij mensen met een allochtone achtergrond. Dat vinden we jammer. We zouden graag wat meer kleur bij ons op school zien." Spijkerboer hoopt dat de bijeenkomst ervoor zorgt dat de moeders bij de studiekeuze van hun

kind ook denken aan de richting 'Groen' van het vmbo. "De sectoren Techniek, Zorg en Welzijn en Economie zijn vrij bekend. Maar dat je op het vmbo en het mbo ook een 'groene' richting hebt, weten veel mensen niet. Daar willen wij verandering in brengen."

Door middel van een Powerpointpresentatie legt Spijkerboer samen met teamleider en docent Menno van der Ree, de mogelijkheden uit van het groene onderwijs. De vrouwen luisteren geboeid en steken bij vragen gretig hun vinger in de lucht. Sommigen willen meer weten over het schoolsysteem, anderen vragen zich af wat je kunt worden als je de richting 'Groen' op het vmbo succesvol hebt afgerond. Van der Ree antwoordt: "Er zijn verschillende mogelijkheden. De leerlingen kunnen kiezen om door te stromen naar het mbo. Zo bieden wij onder meer de mbo-opleidingen Bloemsierkunst, Styling & Design en Dierenverzorging. Na het behalen van hun diploma kunnen ze dan een eigen bloemenzaak beginnen, werken in een dierentuin of tuinen aanleggen bij een hovenier. Maar een leerling kan ook kiezen om na het vmbo door te stromen naar de havo", legt Van der Ree uit.

Creativiteit en gastvrijheid

Na de rondleiding loopt Van der Ree samen met de vrouwen terug naar het klaslokaal waar de Turkse Gülşen Yaşlar, die een succesvolle bloemzaak heeft in Hengelo, vertelt over het belang van het groene onderwijs voor allochtonen. "Allochtone ouders denken vaak aan de studies Geneeskunde of Rechten. Maar niet iedereen kan dokter worden. Ze denken niet aan creatieve beroepen. Terwijl ik er van overtuigd ben dat wij juist erg creatief zijn. Kijk maar naar ons eten. Bij ons in de winkel wordt gastvrijheid enorm gewaardeerd. Op die manier kunnen wij iets toevoegen aan Nederlandse winkels." De vrouwen knikken instemmend en willen meer weten over haar bloemenzaak.

Als de lunch er bijna op zit deelt Rachida El Alami mede dat het eerste gedeelte van de excursie er weer

op zit. Als cadeautje mogen ze van de directrice nog een bloemetje uitzoeken. Op de vraag of de excursie succesvol was, antwoordt de Turkse Songül Ekmekçi: "Absoluut. Zelf zou ik voor Bloemsierkunst kiezen of voor Styling & Design. Het lijkt me fantastisch om de styling te verzorgen van een bruiloftshow. Helaas kan ik mijn kinderen enkel adviseren. Maar het Groenhorst College is zeker een optie."

De ouders schrijven driftig hun bevindingen op de evaluatieformulieren en die laten zien dat ze niet alleen een toekomst zien voor hun eigen kinderen in het groene onderwijs, maar het zelf ook interessant vinden om lessen te volgen. Hun kinderen mogen wat hun betreft na het vmbo en mbo nog naar een hbo- of wo-opleiding, maar de mogelijkheden van het groene onderwijs hebben hen in ieder geval aangenaam verrast. ■

'Volgens mij is de nu tijd gekomen dat we vooral praktisch aan de slag moeten gaan'

Gertrude van den Brink

Lees meer over Gertrude op www.kieskleuringroen.nl wall of fame

FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, is een onafhankelijk kennisinstituut op het terrein van multiculturele vraagstukken vanuit het perspectief van de democratische rechtsstaat, sociale cohesie en gedeeld burgerschap. FORUM vergaart kennis op het brede terrein van integratie, stelt deze beschikbaar en zet de kennis om in praktisch toepasbare methoden en producten.

Onderwijs is de basis voor gelijke kansen, voor participatie en voor integratie. Het is de primaire omgeving om talent te ontwikkelen. Toegankelijk en gemengd onderwijs, dat geen talent onbenut laat, is dan ook een van de speerpunten van FORUM. Naast het vergroten van de kansen van kinderen, is het bevorderen van actieve participatie en betrokkenheid van ouders bij het onderwijs, het tegengaan van segregatie en schooluitval, en het stimuleren van een goede schoolkeuze onderwerpen waar FORUM zich op richt.

Een meerderheid van allochtone leerlingen volgt een opleiding in het (voorbereidend) middelbaar beroepsonderwijs. Maar in sommige sectoren zijn zij sterk ondervertegenwoordigd. Zoals in het groene onderwijs. Daar wil FORUM graag verandering in brengen, samen met groene onderwijsinstellingen, die eveneens gespist zijn op een grotere diversiteit op de scholen.

Groene scholen kunnen contact opnemen met FORUM wanneer zij bijvoorbeeld:

- input willen hebben bij het opstellen van beleidsplannen rond diversiteit
- op zoek zijn naar informatie over culturele diversiteit (factsheets, demografische gegevens, onderzoeken, enz.);
- culturele diversiteit met hun docenten, leerlingen en hun ouders bespreekbaar willen maken;
- specifieke activiteiten over diversiteit (inspiratiesessies, workshops, trainingen, kennismakingsbezoeken aan instellingen van allochtonen) willen organiseren;
- op zoek zijn naar deskundigheidsbevordering betreffende diversiteit;
- allochtone ouders en leerlingen willen interesseren voor uw school;
- allianties willen aangaan met instellingen en organisaties van allochtonen in uw regio.

www.forum.nl/kieskleuringroen

Diversiteitsmanagement

- Div is een landelijke netwerkorganisatie, gericht op het realiseren van diversiteitsmanagement in de publieke en private sector. Management van diversiteit is gericht op het behalen van winst en andere voordelen, uit een gevarieerd personeels- en klantenbestand.
- Div verzorgt adviestrajecten, trainingen, workshops over strategie, leiderschap, werving en behoud van personeel. Dit naast tal van andere activiteiten op het gebied van management van diversiteit, zoals de ontwikkeling van de business case diversiteit voor sectoren en branches.
- De adviestrajecten van Div zijn tot en met december 2010 kosteloos, mits zij aansluiten bij de doelstellingen van het kabinet ten aanzien van diversiteit.
- Contactgegevens: Mw. Nafize Sener, nsener@div-management.nl, 0652675100

Kies Kleur in Groen is een landelijk programma van alle AOC's, de VBG, Stoas Hogeschool en Aequor. Wageningen Universiteit en het Hoger Agrarisch Onderwijs onderschrijven de doelen van Kies Kleur in Groen. Kies Kleur in Groen wordt ondersteund door het ministerie van LNV, de AOC Raad en het FORUM instituut voor multiculturele vraagstukken.

Programmamanagent:

Hilda Weges en Esther Wouters
Postbus 458 | 6710 BL Ede
T 0318-648900 | F 0318-641184
info@kieskleuringroen.nl
www.kieskleuringroen.nl

Redactie Kies Kleur in Groen Magazine:

Esther Wouters (programmamanagement KKiG)
Gertrude van den Brink (Wellantcollege en coördinatiegroep KKiG)
Deniz Arslan (FORUM instituut voor multiculturele vraagstukken)
Gerrit Strijbis (AOC Oost)
Toon van der Ven (Stoas Hogeschool)
Netta Hakkenberg (Aequor)

Eindredactie Kies Kleur in Groen Magazine:

Mirjam Kuggeleijn (AOC Raad)

Fotografie:

Vincent Nabbe
Marion Klerken

Concept en vormgeving:

YON-Vormgeefwerk

Drukwerk

Torendruk

Het binnenwerk van het Kies Kleur in Groen Magazine is gedrukt op Rivive pure natural offset recycled white. ♻️

© 2010 Kies Kleur in Groen Magazine verschijnt twee keer per jaar in een oplage van 4.000 exemplaren. Overname van teksten is toegestaan onder bronvermelding en met toestemming van de redactie.

Kijk op www.kieskleuringroen.nl wall of fame voor alle verhalen van de rolmodellen

Saloua

Shahreen

Revinh

Ömür

Hamid

Maaïke

Hilda

Gertrude

Mohamed

Amber

Nicky

Mustapha

Celil

Hao-En

Sami

Fatima

Özlem

Esther

Mostafa

Chaïbia

Lex

Perez

Klaas

Gülsen

Cynthia

Wim